

Universitätsbibliothek Wuppertal

Appendix Vergiliana

Vergilius Maro, Publius

Lipsiae, 1910

Moretum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-3114](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-3114)

MORETVM

CODICES

v. praef. p.

Ω = archetypus omnium codicum ad Carolinos allatus

F = Fiechtianus, nunc Mellicensis cim. 2 saec. X . . . 12

P = Paris. lat. 16236 (Sorbon. 511) saec. X . . . 15

D = Paris. lat. 7930 saec. XI . . . 15

R = Vindob. lat. 134 saec. XI—XII . . . 15

M = Monacenses

m = Monac. lat. 305 saec. XI—XII . . . 14

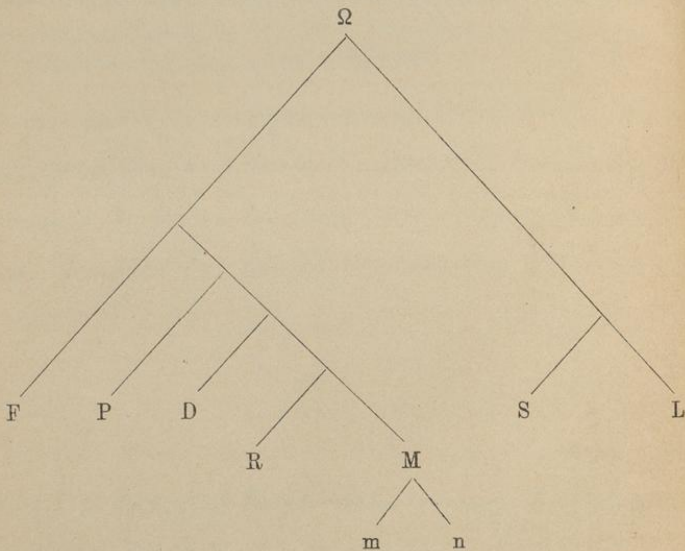
n = Monac. lat. 18059 saec. XI . . . 14

S = Stabulensis, Paris. lat. 17177 saec. X . . . 10
1—39 primae litterae perierunt

L = 'ludi iuvenalis' libri v. ante CULICEM p. 44
(de € v. ante DIRAS p. 68)

ς = Italorum correctiones in codd. recentioribus, quales
enumerari p. 68 in his Helmsht. (p. 14), s. XV secund.

Ribb., app. lit. p. 2
stemma codicum:



Moretum Sueti: Baobro p. 285. Mord p. 53. Vgl. auch interessant u.
 Kallebrand. Ueber Suetius Schz-Hos. I 271
 Uebers. v. R. Heinge, Ant. 15, 1939, 76ff. u. vorz. gl. Bhtly (Entstehungsart: ovid.)
 Moret. nach Panchonios? cf. ed. Martini p. 25

Iam nox hibernas bis quinque peregerat horas
 excubitorque diem cantu praedixerat ales,
 Simylus exigui cultor cum rusticus agri
 tristitia venturae metuens ieiunia lucis
 membra levat vili sensim demissa grabato ^{agripatoris Rehebat} 5
 sollicitaque manu tenebras explorat inertes
 vestigatque focum, laesus quem denique sensit.
 parvulus exusto remanebat stipite fomes
 et cinis obductae celabat lumina prunae.
 admovet his pronam summissa fronte lucernam 10
 et producit acu stuppas umore carentis
 excitat et crebris languentem flatibus ignem.
 tandem concepto, sed vix, fulgore recedit
 oppositaque manu lumen defendit ab aura
 et reserat clausae quae pervidet ostia clavis. 15

titulus: P. VIRGILII MARONIS MORETVM vel similiter eodem sensu
 praescribunt Ω , similiter subscriptum in PSE, nihil in ceteris
 1 nox Ω , mox radendo corr. in nox m 3 Similus FPDRS,
 Sumilus A, Symilus (-ius T) BET, Similis (-is corr. in -us n)
 MW; cf. 10. 53. 121 agri Ω , (h)orti ξ 4 ieiunia Ω , lei-
 unia S 5 uili sensim Ω , sensim uili Helmst., sensim fragili ξ
 demissa F²RW ξ , dimissa F¹PDMSBEAT 6 explorat Ω ,
 extersit RM in(h)ertes vel -tis Ω , inanes n¹ 7 focum Ω ,
 focum P l(a)esus quem (bis et hic et post v. 31 RM, laesa
 quem D post 31 et ex 31) DRM, qui laesus corr. in laesus
 qui F, quem lesus P, l(a)esus qui SL sensit Ω , sentit Helm-
 stad. ξ 8 fomes Scaliger, fumus Ω 9 Et Ω (Sn. l.), Sed ξ
 lumina Ω , -ne R 10 fronte Ω , om. S 11 acu Ω , acus R
 13 sed uix Is. Vossius et Bücheler, sed lux Ω , tenebrae Helm-
 stad. ξ recedit Ω , recedunt Helmstad. ξ 14 Oppositaque Ω ,
 -toque P 15 claus(a)e Ω , clausa RM Helmstad. ξ , cf. Leo,
 Arch. f. lat. Lex. 10, 438 qu(a)e FSL (i. Ω), qua PDRM
 clausis Ω , clavi Helmstad. ξ

fusus erat terra frumenti pauper acervos:
 hinc sibi depromit quantum mensura patebat,
 quae bis in octonas excurrit pondere libras.
 inde abit assistitque molae parvaque tabella, 20
 quam fixam paries illos servabat in usus,
 lumina fida locat; geminos tunc veste lacertos
 liberat et cinctus villosae tergore caprae
 perverrit cauda silices gremiumque molarum.
 advocat inde manus operi partitus utrique:
 laeva ministerio, dextra est intenta labori. 25
 haec rotat adsiduom gyris et concitat orbem
 (tunsa Ceres silicum rapido decurrit ab ictu)
 interdum fessae succedit laeva sorori
 alternatque vices. modo rustica carmina cantat
 agrestique suom solatur voce laborem, 30
 interdum clamat Scybalen (erat unica custos,
 Afra genus, tota patriam testante figura,
 torta comam labroque tumens et fusca colore,

16 terra Ω , terras S , terrae *Helmstad.* ξ 17 Hinc Ω ,
 Hanc n quantum Ω , tantum R patebat SL , petebat
FPDRM 18 bis in SLF^2 , bifido F^1PDRn , bis et m
 octonas Ω , octenas PD excurrit Ω , occurrit *Helmstad.* ξ
 19 adsistitque (vel ass-) Ω , adstititque P 20 illos Ω , longos
Vat. 2759 21 tunc Ω , tum *Sillig* 22 tergore *FPDRM*,
 tegmine SL 23 Peruerit *FPDSL*, Peruertit RMW , Prae-
 uerit ξ gremiumque molarum Ω , geminumque molarem ξ
 24 Aduocat Ω , Admouet *Vat. 2759* ξ partitus Ω , partus S
 utrique *FPDRM*, om. S , utrimque BET ξ , utrumque WA
Helmstad. ξ 26 H(a)ec Ω , Hinc ξ adsiduom (vel ass-) Ω ,
 adsiduis *Helmstad.* ξ 27 Tunsa FRM , Tusa PD , Tonsa SL ,
 Trita *Helmstad.* ξ silicum rapido Ω , rapido silicum *Vat. 2759*
Helmstad. ξ decurrit Ω , decurrat R^1m 28 succedit Ω ,
 succurrit *Vat. 2759* 30 uoce Ω , utre *Voss. 81* 31 Inter-
 dum Ω , Interea ξ scybalen (-e F^1) Ω , scibalen R ; cf. v.
 50. 119 post versus 31 repetunt versus 7 DRM atque in n
 ipsa manus 1 versus 7 prius omissum inter versus 31 et 32
 addidit 32 Afra Ω , Ipsa DRM propter v. 7 post 31 repetitum
 tota patriam SL , patrium (-am F^2) tota *FPDRM* 33 Torta Ω ,
 Torta per D colore Ω , calore BE^1A^1T

pectore lata, iacens mammis, compressor alvo,
 cruribus exilis, spatiosa prodiga ^{plantae} planta) 35
 hanc vocat atque arsura focus imponere ligna 35^a: Haupt op. 138
 imperat et flamma gelidos adolere liquores.
 postquam implevit opus iustum versatile finem,
 transfert inde manu fusas in cribra farinas
 et quatit ac remanent summo purgamina dorso. 40
 subsidit sincera foraminibusque liquatur
 emundata Ceres. levi tum protinus illam
 componit tabula, tepidas super ingerit undas
 contrahit admixtos nunc fontes atque farinas,
 transversat durata manu liquidoque coacto, 45
 interdum grumos spargit sale. iamque subactum
 levat opus palmisque suom dilatat in orbem

41—42 Ceres ob sincerus allegatur a variis grammaticis seris
 cum nomine Vergili; cf. Gramm. lat. suppl. p. CCL

47 Micon 116 (PLMA III p. 284) DILATO: leuat opus palmis-
 que suum dilatat in orbem V.

34 pectore $W \xi$, pectora Ω iacens Ω , gerens RM , iacent
 vel tument ξ compressor (-ensior corr. in -essior n^1) Ω , com-
 plexior ξ 35 prodiga Ω , prodigia $F^2 WB \epsilon A$ (non T) planta Ω ,
 plantae $F^2 W^1$ 43^a
 post versum 35 hunc habent Helmstad. et
 pars ξ : Continuis rimis calcanea scissa rigebant, om. Ω , sed in B
 imo margini adpersit Bembus, item W^2 (saec. XVI) addidit in
 margine 36 ligna Ω , lingua S 37 adolere Ω , bullire RM
 adolere liquores Ω , om. D^1 , add. D^2 38 opus $FPDRMA$,
 om. $SWB \epsilon T$, ideo in S interpolatum est Postquamque, in ξ
 versui praepositum Sed vel Et iustum u. finem SL , iusto u.
 fine $FPDRM$ 39 Transfert $FPDRMW$, Transferat
 $SBEAT$ inde SLF^2 , illa $FPDRM$ fusas (fuscas R) Ω ,
 tusas $Wolf$ 40 ac $SE^2 F^2$, ar W , hac $\epsilon^1 AT$, hanc B , h(a)ec
 $F^1 PDRM$, et Helmstad. ξ 41 Subsedit Ω , Subdidit $D^1 T$,
 Subsedit Helmstad. ξ sincera Ω , sincere $B \epsilon A$ liquatur Ω ,
 colatur $Voss. 81 \xi$ 42 Emundata $FPDRM$, Emendata $F^2 SL$
 tum Ω , tunc Helmstad. ξ illam Helmstad., $Voss. 81 \xi$, illa Ω
 44 Contrahit Ω , Cum trahit $F^1 PD$ admixtos Helmstad.,
 $Voss. 81 \xi$, admixtas Ω nunc Ω , tum Helmstad. ξ , tunc $Voss. 81$
 fontes FRM , frondes $PDSL$ 45 coacto Ω , coactu D^1 ,
 coacta S 46 grumos SL , gremio $FPDRM$ subactum Ω ,
 subacta S 47 opus Ω (*Micon*), corpus P dilatatum Ω , dilata S

et notat impressis aequo discrimine quadris.
 infert inde foco (Scybale mundaverat aptum
 ante locum) testisque tegit, super aggerat ignis. 50
 dumque suas peragit Volcanus Vestaque partes,
 Simylus interea vacua non cessat in hora,
 verum aliam sibi quaerit opem neu sola palato
 sit non grata Ceres, quas iungat comparat escas.
 non illi suspensa focum carnaria iuxta, 55
 durati sale terga suis truncique vacabant,
 traiectus medium sparto sed caseus orbem
 et vetus adstricti fascis pendebat anethi:
 ergo aliam molitur opem sibi providus aeris. *Sap. Ribb.*
 hortus erat iunctus casulae, quem vimina pauca 60
 et calamo rediviva levi munibat harundo,
 exiguōs spatio, variis sed fertilis herbis.
 nil illi deerat quod pauperis exigit usus: *cf. Cael. 58*
 interdum locuples a paupere plura petebat.
 nec sumptus erat ullius [opus], sed regula curae: 65
 si quando vacuum casula pluviaeve tenebant *recula op. Ribb.*
 festave lux, si forte labor cessabat aratri,
 horti opus illud erat. varias disponere plantas

48 (a)equo Ω , equo R 49 infert Ω , infret S focos
 cybale male separant $B \in A T$, focos (*om. reliqua versus parte*) S
 mundauerat Ω , mundeuerat P 50 aggerat Ω , aggregat S
 51 netaque Ω , nastaque $P D$ 52 Similus $F P D R M \in$, Si-
 milis $n^1 S$, Symilus $W B A$, Symilius T 53 neu sola palato Ω ,
om. S 54 non Ω , cū R 55 carnaria Ω , carnalia (*cum*
glossa bradun D) $F^1 D$ 59 (a)eris $S L$, (ha)eros $F P D R M$,
 herbis *Ribbeck* 61 Et Ω , E R rediviva Ω , redimita *Helm-*
stad. Voss. 81 \leq leui Ω , leua n 64 plura Ω , plara D^1 ,
 multa \in 65 erat ullius $F D$, ullius $R M$, erat ullus $P S L$,
 erat huius *Voss. 81 Vat. 2759* opus Ω , *del. Mähly* Simylus
in hortum nullum impendebat sumptum aut pecuniae aut tem-
poris, vacabat ei colendo secundum regulam a ceteris curis
petitam 66 casula Ω , casulae $R \leq$ pluviaeve $S L$, pluviae-
 que $F P D R M$ 67 Festave lux $S L$, Festa vel (uelox *s. s. F^2*)
 $F P D$, Festaque vel $R M$ forte Ω , morte n cessabat Ω ,
 -bit *corr. in -bat F*

norat et occultae committere semina terrae
 vicinosque apte circa summittere rivos. 70
 hic holus, hic late fundentes brachia betae
 fecundusque rumex malvaeque inulaeque virebant,
 hic siser et nomen capiti debentia porra
 grataque nobilium requies lactuca ciborum
 crescitque in acumina radix 75
 et gravis in latum dimissa cucurbita ventrem. *Agroq. 4/122*
 verum hic non domini (quis enim contractior illo?), *fructus uulgi. Eng-*
 sed populi proventus erat, nonisque diebus *Remerq. panti. f. populus*
 venalis umero fasces portabat in urbem: *RE 17, 1468, 24*
 inde domum cervice levis, gravis aere redibat 80 *f. Verg. eccl. 1, 35*
 vix umquam urbani comitatus merce macelli. *Fleischmarkt*
 caepa rubens sectique famem domat area porri
 quaeque trahunt acri voltus nasturtia morsu

70 que Ω , om. F^1 circa Bücheler, cura Ω rivos ex
 longiore vocabulo correxit P 71 (h)olus L, colus S, locus
 (t. olus s. s. F^2) F^1 PDRM fundentes L, fundantes S, fundentis S,
 Fecundus F^1 PDRM b(a)et(ha)e Ω , om. S 72 Fecundusque Ω ,
 Fecundus (om. que) R rumex Ω , runt ex S malu(a)eque
 FPDRM, malu(a)e (om. que) SL inul(a)eque SLF², inilaeq;
 F^1 , milaeq; PDRM, uiolaeque Helmstad. ϵ post 72
 dant Helmstad. et ϵ : Plurima crescit ibi surgitq; in acumina
 radix; cf. ad v. 75 73 debentia SLF², tepentia F^1 PDRM
 porra Ω , portat R, porri WAT, cepa Helmstad. ϵ post 73
 inserunt Helmstad. Voss. 81 aliiq; ϵ hunc versum: Hic etiam
 nocuum capiti gelidumque papauer 75 traditur mancus:
 Crescitque in acumina radix FPDRM, C nihil amplius S,
 Quae crescit in acumine radit L; explorare conati sunt ϵ : Plurima
 crescit ibi surgitque in acumina radix (cf. post v. 72) vel Plurima-
 que in terram detrudit acumina radix (sic Helmstad., Vrb. 350
 ac fere Voss. 81); supplementum incertissimum, cum novom
 nomen herbae non desideretur 76 dimissa Ω , demissa W
 Helmstad. ϵ 77 hic Ω , haec M illo Ω , illo est Helmstad. ϵ
 78 proventus SLF², profectus F^1 PDRM nonisque Pithou,
 notisque Ω , noctisque D¹S 79 (h)umero Ω , humore B¹ ϵ AT,
 holerum Bembus, Voss. 81 ϵ in Ω , ad m 81 comitatus
 merce SLF², uacua (-us F^1) mercede F^1 PDRM 82 famem Ω ,
 famam PD 83 uultus Ω , uulnus m nasturtia FPM,
 -cia DRSL

intibaque et venerem revocans ^{Rauha/Kostantj} eruca morantem.
 tunc quoque tale aliquid meditans intraverat hortum. 85
 ac primum, leviter digitis tellure refossa,
 quattuor educit cum spissis alia fibris,
 inde comas apii gracilis rutamque rigentem
 vellit et exiguo coriandra trementia filo.
 haec ubi collegit, laetum consedit ad ignem 90
 et clara famulam poscit mortaria voce.
 singula tum capitum nodoso corpore nudat
 et summis spoliat coriis contemptaque passim
 spargit humi atque ^{Voss.} abicit. ^{Zitelhel/Krobland} servatum germine bulbum
 tinguit aqua lapidisque cavom demittit in orbem. 95
 his salis inspargit micas, sale durus adeso
 caseus adicitur, dictas super ingerit herbas
 et laeva vestem saetosa sub inguina fuleit:
 dextera pistillo primum fragrantia mollit
 alia, tum pariter mixto terit omnia suco. 100
 it manus in gyrum: paulatim singula vires
 deperdunt proprias; color est e pluribus unus,

84 Intibaque Ω , Intubaque D eruca Ω , eruca S
 85 meditans Ω , meditaris F^1 86 Ac $FPDRMW$, Hac SL ,
 Hanc T tellure Ω , tellura P refossa $RMSLF^2$,
 refusa F^1PD 87 spissis (-it P) $FPDRM$, spicis SL
 allia Ω , alia SW , alea P 88 graciles Ω , grandes S^1 sed. corr.
 ipsa in marg., gracilis $Voss.$ 81 rigentem Ω , uirentem $Helmstad.$
 Voss. 81 ξ 89 coriandra Ω , coliantra D 90 l(a)e-
 tum Ω , laetus ξ 91 poscit Ω , possit P 92 corpore Ω ,
 pectore n , cortice $Voss.$ 81 ξ , uertice $Helmstad.$ 93 coriis Ω ,
 coreis L contemptaque $FPSL$, coniectaque DRM , temp-
 tataque ξ 94 abicit ξ , adicit Ω (in) germine $Schrader$,
 gramine Ω bulbum Ω , bullum F^1Rn , boluum m 95 aqua Ω ,
 aquae Rm lapidisque Ω , labidisque R demittit $D\xi$, di-
 mittit Ω 96 inspargit $DRMSL$, inspergit FP , aspergit
 $Helmstad.$ Voss. 81 ξ sale Ω , om. D durus Ω , durius F^1
 97 ad(i)icitur Ω , addicitur D^1 ingerit F^1 $Helmstad.$ Voss. 81 ξ ,
 inserit $F^2PDRMSL$ 98 inguina $FPDRMS^2$, inguine
 S^1L 99 fragrantia $Helmstad.$, Voss. 81 ξ , flagrantia Ω , frag-
 lantia FD 100 Allia Ω , Alia PS , Alea T 101 It Ω , Et R

nec totus viridis, quia lactea frustra repugnant,
 nec de lacte nitens, quia tot variatur ab herbis.
 saepe viri nares acer iaculatur apertas 105
 spiritus et simo damnat sua prandia voltu,
 saepe manu summa lacrimantia lumina terget
 immeritoque furens dicit convicia fumo.
 procedebat opus nec iam salebrosus ut ante
 sed gravior lentos ibat pistillus in orbis. 110
 ergo Palladii guttas instillat olivi
 exiguique super vires infundit aceti
 atque iterum commiscet opus mixtumque retractat.
 tum demum digitis mortaria tota duobus
 circuit inque globum distantia contrahit unum, 115
 constet ut effecti species nomenque moreti.
 eruit interea Scybale quoque sedula panem,
 quem laetus recipit manibus, pulsoque timore
 iam famis inque diem securus Simylus illam
 ambit crura ocreis paribus tectusque galero 120
 sub iuga parentis cogit lorata iuveneos
 atque agit in segetes et terrae condit aratrum.

103 lactea Ω , singula RM frustra $FRSWA$, frustra
 $PDMBE^1T$ 105 viri Ω , vires S^1 106 simo Ω , simio F^1 ,
 summo ε prandia Ω , pandia P 107 terget $FPSL$, tergit
 D^1RM 108 Immeritoque Ω , Immeritosque D 109 Pro-
 cedebat Ω , Procedabat D nec $FPDRM$, non SL 110
 grauior Ω , grauior P , grauior $Helmstad.$, $Voss. 81 \varepsilon$ lentos
 $FDRM$, lentus PSL , lentusque $Voss. 81 \varepsilon$ pistillus Ω , pistillo
 R^1 orbes Ω , orbem $R \varepsilon$ 113 retractat Ω , retractat D , re-
 curuat $Helmstad.$ ε 114 mortaria Ω , -lia n^1 duobus $Voss.$ diebus
 corr. in duobus S 115 Circuit $FDRMW$, Circumit S^2BE^1AT ,
 Circuit et S^1 , Circum mitt P unum Ω , in Ω P 117 scybale
 $FPRMW$, scybale DS , cybale $BEAT$ 118 l(a)etus
 $FPDRMSAT$, retus WBE , lotis $Helmstad.$ ε , letis $Voss. 81 \varepsilon$
 119 Iam famis $FPDRM$, Infamis SL similis DRM ,
 symilus $FPSBEAT$, simulul nW illam Ω , illum n^1 120
 Ambit Ω , Abit P 122 segetes Ω , -em n aratrum Ω ,
 aratum P post 122 iterum addit F^2 hoc ordine 122. 121



Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is too light to transcribe accurately.

Einige
Punkte
die
sich
auf
die
Seite
beziehen